

Inserati se sprejemajo in velja
kristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " —
Za četrt leta . . . 2 " —

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izohaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor dr. Šuca

(v zadnji seji deželnega zbora štajarskega.)

Dovoljujem si na nekatere izjave g. po-
slanca dr. Rechbauerja nekoliko odgovoriti.
Prezvišeni gospod je govoril o potrebi prene-
hanja narodnostnih borb. Mislil, da ga ni
nobenega v tej hiši, ki bi ne pripoznal te po-
trebe, saj je to predpogoja mirnega sobivanja
raznih narodov naše države, to je pogoja za
njeno okrepčanje, kakor tudi za močni razvitek
na zunanji v kakem vojskinem primerljivi. Pre-
zvišeni gospod je pa pozabil naznaniti naj-
manjši pripomoček, kako bi se dala ta narod-
nostna borba s sveta odpraviti. Ne družega
ni omenil, kakor naj nam bo prav, da na
spodnjem Štajarskem v narodnem oziru ostane
vse kakor doslej. Spodnje štajarskim Sloven-
cem in njihovim zastopnikom naj bo prav, da
bode nemški „Schulverein“ še več otrok slo-
venskih starišev spravil v nemški tabor, in da
bode narod slovenski na Štajarskem pri pri-
hodu ljudskemu številjenju zopet za kakih
56 000 ljudi manjši kakor pri zadnjem ljud-
skem številjenju. Ksko je prišlo, da 56 000
Slovencev sedaj velja za Nemce, to oni prav
dobro vedo, ki imajo priliko opazovati raz-
mere po raznih okrajih, in so bli v stanu
zvediti dogodke pri zadnjem ljudskem številjenju.

Povdarjala se je toraj potreba prenehanja
narodnostne borbe, pa ni se naznanil noben
pripomoček, kako bi se moglo to zgoditi. Prepri-
čan in boj zamore biti le za naj imenitnejši reči
človeštva, in ako je bil kedaj kak takov boj,
vršil se je vselej za najimnitenjšo reči, in to
ste resnica in pravica. Bila je ali prava

ali le navidezna resnica, prava ali dozdevna
pravica, za ktere so se bojevale stranke. Go-
spodje mislijo, da je bilo prej tako lepo in
mirno, in da nihče ni vprašal, kdo je Slovenec
ali Nemec, dokler niso prišli grdi slovenski
voditelji in nahujskali ljudstva. Ob enem pa
povdarjajo pravico narodne zavesti, si v naj-
večjo čast štejejo, da so nemško-narodni, tudi
pripoznavajo, da imamo mi pravico narodnim
biti, pripomočkov za narodni razvitek pa nam
nečejo dati. Tudi pri tej reči se borba vrši
za resnico, oziroma za pravico. (Klici: za moč!)

Slišal sem glas, da se borba vrši za moč. Kar
mene zadeva, moram reči, da se nikdar nisem
potegoval za moč, bral sem Virgila in vem,
da že on „dominandi cupido“ imenuje „abomi-
nanda“ (hrepenenje po gospodstvu je zavrž-
ljivo) in da ga je postavil v podzemeljski svet.
Jaz se z njim nisem pečal, in menim, da tukaj
bistveno gre za pravno prашanje. Naj ne go-
spodujate samo vi, gospodje na uni strani,
ampak gospoduje naj na pravico in resnico
oprta postava.

Ako hočete končati narodnostni boj, mo-
rate rešiti pravno vprašanje. Določiti morate
pravne meje med raznimi narodi in nam do-
brohotno dati, kar je za narodno življenje po-
trebnega. Ako nam pa tega ne daste, ne smete
trditi, da se brez vzroka branimo pred napadi.
Naj prej bi bilo treba določiti, kaj smemo za-
htevati. Vsaki človek ima pravico se samega
brani in vsaki človek ima nagib se samega
ohraniti. Kar je vsakemu človeku lastnega,
je pa lastno tudi vsakemu narodu. Noben
narod neče poginiti, vsaki se hoče samega
ohraniti ter vse poskusi, da obstane. Tako

dela veliki nemški narod, tako tudi mali, in
kakor se je povdarjalo, „revni“ narod slovenski.
Ako je tudi reven, hoče vendar le obstati ko
koristen ud med narodi Avstrijskimi. (Dobro,
dobro na desni.) Ako nam pa vzamete jezik,
vzamete nam tudi narodnost. V vseh izjavah
nasprotnih stranke, o katerih smo zvedli po
spodnjem Štajarskem, beremo o nemškem bi-
stvu, nemški omiki, nemških običajih, nemški
moči, in da si mora to bistvo vsakdo prilastiti.
Take časnike in izjave nekateri društva ali
osebe pošiljajo posameznim gospodom občin-
skim predstojnikom, kakor sem jih sam bral.
Ne gre toraj za to, da bi Slovenci obstali kot
Slovenci, ampak mi naj nehamo biti Slovenci;
in zoper to se upiramo, upiramo se zoper
narodno smrt, zoper pogin našega naroda.

Ker nam je vsak ud našega naroda ljub
in drag, naj bo že tako izobražen, da je že
spoznal vrednost narodne ideje ali pa še ne,
zato se upiramo nameram nemškega „Schul-
vereina“, kolikor zadevajo pristaše naše na-
rodnosti. Mislil, da je vsakemu narodu za
obstane potrebna izomika v lastnem maternem
jeziku, ravno to pa nam odrekajo in potezujejo.
Že več gospodov govornikov, mojih tovaršev,
je povdarjalo, da je na nekterih šolah silno
majhen prostorček dovoljen poduku slovenskega
jezika, na nekterih pa čisto nič ne. Sploh na
celem spodnjem Štajarskem nimamo ne jedne
srednje šole; vse tiste vede in pojme, ki si
jih mora olikani človek prilastiti, nam vtepsjo
v tujem jeziku, za te pojme se v lastnem je-
ziku nismo učili izrazov, potem pa nam pra-
vijo: vaš jezik je silno siromašk, omikani go-
vorci le nemški in vi še naj bolj navadnih

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev)

(Dalje.)

Bologna ali staro-rimska Bononia, o kateri
cerkvah je velečenjeni pisatelj omenjene knjige
dovolj sporočal, ima velikanski kolodvor. Med
drugim je Bologna tudi zaradi tega zgodovinsko
pomembna, ker tu je bilo vtemeljeno prvo
pravoslovno vseučilišče (universitas studiorum)
l. 1200, ki se je zato tako imenovalo, ker so
se na tih visokih šolah imele učiti vse člo-
veške vednosti in znanosti; pa vsaka učenost
se je tedaj imela sukati v mejah krščanskega
kroga, zaradi tega je ostal papež nadzornik in
varuh vseučilišč, ktere so se ustanovile v tako
imenovanem „temnem veku“. Dijaki so si na-
pravili posebno postavno ustavo, ktero je de-
želna oblastnija potrdila. Duh onega časa je
ustvarjal vedno sam; učenci so napravili med-
sebojno družbo, in ta je imela svoje oddelke
po narodnostih in deželah. Kakor so imele
družbe ostalih stanov svoje posebne oblastnije,
tako so imeli vseučilišniške svoje starašinstvo,
(senat), voditelja, (rektorja), pečatnika, (kanc-

lerja), in kakor je bila odprta pot slehernemu
navzgor — pa le skušenemu dovoljena, —
tako je stopal odlični dijak gor po stopinjah
akademskih dostojanstev, ktero najvišjo je
dosegel kot doktor ali pravcati učenjak. Tako
visoko šolo je obdaroval deželni knez s potreb-
nimi zgradbami ali poslopji in dohodki, in pre-
možni možje so si steli v čast in zaslugo, da
so zagotovili tistim obstankom z obilnimi darovi;
papež pa je tako šolo slovesno potrdil s po-
stavno veljavo, ker je imela gojiti in razširjati
krščansko mišljenje. — Drugo vseučilišče za
cerkveno pravo, dialektiko ali razumoslovje in
bogoslovje se je ustanovilo l. 1206 v Parizu.
Tretje vseučilišče namreč za zdravilstvo se je
ustanovilo že v 11. stoletju v Salerni (z 28.000
duš), v primorskem mestu na Napoljskem.
Ustanovil ga je neki Konstantin, imenovan
Afrikanski, kteri je bil pribežal sem, ter po-
stavil stolico za zdraviloslovje; tako se je
začela zdraviloslovna umetnost najprej v Sa-
lerni javno učiti. Iz vsih dežel so se hodili
naukaželjni mladenčji na tri omenjena učilišča
učiti. Krščanstvo jih je napravilo, na krščanski
edino pravi podlagi so bile tudi vse tedanja
vseučilišča utemeljena; saj se je razvijala kr-

ščanska učenost tudi le na svojem prestarem
polju. Ako je pa krščanska učenost spozna-
vala Aristotela, mojstra v dialektiki, (razumo-
slovju), sploh za metodiko, ne dela to nobene
kvari. Načelo krščanskih mislecev srednjega
veka je bilo: „jaz vem, ker verjem“, brez
vere so menili, da se ne da ničesa dokazati;
kajti po drugih načelih bi postale vse vednosti
le dvomljive in meglene, zato so si prizade-
vali strinjati vse, kar je na svetu, naravo in
njene prikazni, namen človeka, njegovo raz-
mero do narave, njegove pravice in dolžnosti,
različne stanove, državno obliko, edino le iz
razodete vere. Enako so si prizadevali raz-
lagati verske nauke v njih soglasju z najvišimi
tirjatvami človeškega uma, kar se z eno be-
sede imenuje školaštika, (filozofija srednjega
veka) ali skolastična filozofija. Teologija (bo-
goslovje) in filozofija*) ste bile kakor ena v
drugo stopljene ali zlite. Teologija in filo-
zofija je bila učenost nad učenostmi, ktera je

*) Mnogokrat je boljše te grške besede, ka-
tere se rabijo v vseh jezikih enako, pustiti tudi v
našoj slovenščini; kajti purizem ni vselej na pra-
vem mestu, akoravno ima naš bogati jezik za vsak
predmet lastno besedo. Pis.

reči ne morete zaznamovati slovenski. To je posmeh, ki ga pridevate k prejšnji krivici. (Prav res! na desni.) Prej se je ljudstvu jemala prilika izobraževati se v lastnem maternem jeziku in zdaj se mu očita, da tega ni storilo. Kot neobhodni pogoj sprave moramo zahtevati pravico pouka v slovenskem jeziku. Dokler bode še živ kak Slovenec, ki svoj rod ljubi, bode oporekal zoper narodno posilstvo, in zoper to, da se deslej na graškem vseučilišču spodnje-štajerskim Slovencem najmanjši znanstveni prostor ni odločil. Ako gospodje slovenskemu narodu zares priznavate pravico obstanka, morate z nami priznati potrebo, da se slovenski učni jezik vpelje na ljudskih in meščanskih in višjih šolah, in ne smete pripustiti, da bi bilo slovenskemu narodu kje nemogoče izobraževati se v lastnem maternem jeziku.

Reklo se je: Slovenci sami zahtevajo nemške šole. (Čujte: na levi.) Materni jezik znajo že z doma in zato hočejo Slovenci, da se njih otroci poučujejo v nemškem jeziku. Znano mi je, da Slovenec to hoče. (Čujte! na levi.) Pa zakaj hoče to? Ker je praktičen. (Čujte! na levi.) Če pride k sodnji, pošlje se mu nemšk poziv, znati mora nemški, sicer se kontumacira. (Ugovor. Klici: To ni res! na levi.) Prosim gospoda, poziv, ki ga dobi, je nemšk, odlok ki ga dobi, je tudi nemšk, nasprotnega mi v tem oziru ne morete dokazati. Razumljivo je tedaj, da kmet, ki je mnogo navezan na odloko oblastnj, želi, da njegovi otroci tak odlok vsaj čitati in razumeti zamorejo. Zakaj pa je bilo navdušenje toliko, ko se je zahtevalo, naj se uvede zopet slovenski jezik? Pri shodi v Slovenjem Gradcu 16. februarja l. l. — navzočni so bili pristaši vaše stranke — stavila se je meni samemu interpelacija, zakaj slovenski jezik še ni vpeljan, ker so me vendar izvolili, da delam v tej zadevi. Jaz sem takrat postopal posredovalno.

Jako odurni so bili slučaj, o katerih se je pri tej priliki govorilo. Nekdo je bil kaznovan, ker ni držal obroka, katerega pa držati ni mogel, ker ni vedel, kaj pravi sodnijski odlok. Drugi je izgubil pravdo, ker ni storil potrebnih korakov proti razsodbi, katere ni umel itd.

Če se tedaj zatrjuje, da ljudstvo drugače hoče, ker je praktično, to ni resnično.

To ravno je žalostni „circulus vitiosus“, v katerem se sučemo. (Poslanec Hackelberg: Da, istinal)

Naj se vendar enkrat pri sodnijah in uradih prične z vpeljavo slovenskega jezika in potem pridite čez 10 let in boste videli, da kmet znanja nemškega jezika za svojo dečo ne bode smatral za neobhodno potrebno. (Smeh na levi)

Prastopim zdaj k drugemu „circulus vitiosus“. Gospodje, ki so zdaj v uradih, so večinoma že v letih. Nikdar niso imeli prilike, izobraziti se v slovenščini, zdaj pa naj bi takoj vradovali slovenski. Jaz imam srca in čuta dovolj, da jih zaradi tega milujem.

Deželni glavar (poslušaj besedo): Jaz bi gospoda poslanca prosil, da nekoliko zajezi svojega govora tok. O tem predmetu ima še g. poslanec Sprung besedo, vrhu tega treba je rešiti še veliko peticij.

Poslanec dr. Šuc (nadaljeva): Sem skoraj pri kraji. To je tedaj drugi predmet prepira mej Vami in nami, jezik pri sodnijah in uradih. Če nam pripustite in mogoče storite, da se s Slovencem pri sodnijah in uradih ravna kot s Slovencem povsod in brez izjeme, potem gospoda bomo drage volje podali roko k spravi. Ne bomo Vas zavidali zaradi Vaših narodnih vseh, mi spoštujemo nemški narod.

Reklo se je dalje, da nimamo knjig, ko je šlo za to, da se na pripravnici v Ljubljani predava slovenski. To je zasmehovanje. Kako se morejo sploh zahtevati slovenske knjige, dokler se ne podučuje slovenski. Kdo naj piše take knjige? Ali naj se pišejo za pisalno mizo ali pa za omaro za knjige? (Prav dobro! na desni.) — Mar mislite, da je bilo takrat, ko se je uvedla nemščina na srednjih šolah in vseučiliščih, kaj nemških knjig? Do tedaj bile so knjige le latinske in poznaje se le nastale so nemške učne knjige; to je „petitio principii“, ako se zahteva, najpred kajge, potem šolo!

Za rabo v ljudskih šolah na Spodnjem Štajarskem izdala se je ravno kar knjiga in očitano se je vladi, da je zopet priredila knjigo

za Slovence. To ni znamenje dobrovoljnosti nam nasproti.

To so naše pritožbe; tem bi radi pridobili veljavo. Vi pravite, da hočete uslišati opravilne zahteve Slovencev. Zahvalujem se za tako izjavo, ker Bog nas varuj, da bi podpihovali sovraštvo med narodi, in prepričani, da je konec tega prepira potreben za državo, bomo zmirom pripravljeni roko k spravi podati. Dajte nam vsem pravico, mi je ne bomo zlorabili. (Bravo! na desni.)

Politični pregled.

V Ljubljani 17. julija.

Avstrijske dežele.

V tirolskem deželnem zboru je bil tudi stavljen predlog, da se razširi volitvena pravica. Liberalci so hoteli, da se prej reši njih nasvet, zaradi demovinskega prava vseh v občini davek plačujočih. Ko jim to ni obveljalo, zapustili so dvorano, in tako so tudi tukaj zaprečili liberalci razširjenje volitvene pravice na petakarje.

Iz Štajarskega dežel. zbora 15. seja 5. julija. Ptuj in Maribor se dovoli pobiranje davka na pivo in žgane pijače. Občini Stadl se dovoli srenjskega naklada 100 odstotkov za l. 1882. — Poslanec Poš poroča o vdirjanji poslov (Leihkaufzeit) in o blagajnah za bolne posle. O vsakem teh predlogov se posebej glasuje in sprejme se oboje po nasvetu poročevalca. Za razstavo in darila in za nakupovanje plemenskih bikov se dovoli 5100 gl., za konjerejo 1000 gl. — Zarad vrnave reke Mure od Radeckega mosta v Gradcu do ogerske meje, ki mora biti dovršena do l. 1894, kar bode zahtevalo 2¼ milj. gl., se osnova dotične postave sprejme enoglasno.

16. seja 7. julija. Navzoč je tudi knezoškof Lavantinski. — Poučni odsek je na prošnjo nemškega „Schulvereina“ nasvetoval naslednje: Ker je nemški „Schulverein“ zasebno društvo, ki se razširja po vsi državi, deželni zbor ne more za to obračati deželnega denarja, izraža se pa vendar, da je njegovo delovanje za pouk in nemško izobraževanje koristno, in želi, da bi se povsod to društvo podpiralo in veselo napredovalo. — Prva stvar, ki se potem obrav-

bila spravljena od Petra Lombarda prvokrat v eno sistemo, ali skladni red. Vsi narodi so imeli velike moze v tej učenosti, Angleži, Francozi, Nemci in Italijani, n. pr. imenujemo le Anzelma Kanterburškega, velikega Alberta, njegovega učenca Tomaža Akvinskega, (kterega filozofija je po ukazu papeža Leona XIII. vpeljana sedaj v semenišča,) ki je eden največjih mislivcev vseh časov, Huga od sv. Viktorja, Janeza Salisburškega idr. Kakor že omenjeno, je bilo najimenitnejše bogoslovsko učilišče v Parizu, (Sorbonne), vsi veliki teologi so se tam šolali in večidel tudi učili. Okoli tako imenitnih mož so se zbirali mnogi učenci, (v Parizu je bilo včasih nad 20.000 študentov), ne le mladenčji, ampak večidel možje. Na takšni edino vredni podlagi so bile vseučilišča v vseh strokah srednjega „temnega“ (l) veka. A danes? Žalibog le večidel na rahli podlagi skepticizma, materijalizma in verskega indiferentizma; zato pa tudi ni čuda, ako se potem majajo stebri državam. Naj blagovoli čast. čitatelj oprostiti, ako sem dalj zašel, kakor sem pred pri opisu tega romanja mislil, ker se mi je zdelo potrebno memogredé zaradi prvega pravdoslovnega vseučilišča v Bologni nekaj omeniti.

Tu smo se le eno uro pomudili, ker smo morali urno naprej. Načelnik postaje v Bologna*) je prijazen — Nemec, ki je z nami prav vljudno nemški govoril. Tú se križajo železnice; ena gre proti severo-zahodu na Modeno, druga čez strme visoke Apenine v Firence in dalje, tretja pa tje po Romanji in prek jadranskega morja v Jakin in naprej. Druhal, ki preži na potnike, je povsod dosti; zato vidiš na večih postajah navadno policaje ali karabinarje. Eden naših tovaršev je prišel po nekkih gosposkih štirih lumpih na bologneskem kolodvoru skoraj v nevarnost; vzeli so ga v sredo med sé, motili in posmehovali so se mu, najbrž z namenom mu kaj vkrasti.

Neki prav uljuden in omikan Lah, ki se je nam tu v kupe pridružil, vidši nespodobno vedenje onih sicer dobro oblečenih gospodičev, je opazil, da naj ne zamerimo, in se ne čudimo, ako bomo vidili sem ter tje po Italiji ljudi v gosposki suknji, ki pa so bolj surovi, kakor hribovci! Da bi se našemu tovarišu, — kajti pazili smo eden na drugega kakor bratje,

*) Načelnica ali ogušče vseh puntarjev v nekdanji papeževi državi je bila Bologna tako 1848—1849, kakor 1860 l., ko je gen. Cialdini pridrl v Romagno.

— kaj človeškega ne pripetilo, smo ga brž v kupe poklicali. — V Italiji se imenujejo pokrajine navadno po dotičnih mestih n. pr. provincia di Bologna, di Ravenna itd. Sploh pa se imenuje dežela od Ferrare do Rimini, (rimski Ariminum zdaj s 34.000 prebivalci) Romagna, ki je od Bologne naprej zares lep svet. Na desni so sami griči z lepimi vinogradi, gojzdiči, polje pa je polno krasnih rodovitnih njiv. Na njivah so trtni drevoredi (plante); vsaka trta ima tu svoje veliko drevo, tako, da morajo ob času trgatve z lestvami grozdje dolj trgati. O 5¼ se peljemo dalje proti Faenzi. Eno postajo sem od Faenze, t. j. pri Castel-Bolognese, gre en odrastek železnice proti Ravenni (l'antica, 60000 duš), ki je bilo nekdanj veliko rimsko pristanišče za bojno brodovje, a zdaj je 2 uri od morja oddaljeno. Da bi mesto popolnoma ne propadlo, so mu hotli pomagati s to železnico. Tukaj so stolovali zadnji rimski cesarji in gotovski kralji, tu je imelo tudi grško cesarstvo po padcu zahodnega rimskega cesarstva za tako imenovani eksarhat srednje Italije svoje stolno mesto, kakor je bil Rim stolica za eksarhat južne Italije (500—700 po Kr.) V Ravenni je tudi v srednjem veku najimenitnejši, laški pesnik Dante

nava, je poročilo posebnega odseka o deželski zdravilni kopeli „Slatini“ Sauerbrun in o pre-naredbah, ki se imajo tam izpeljati.

Večina je zato, da se „Slatina“ proda ali v zakup dá, ako se prilika zato ponudi, sicer pa nasvetuje poprave pri gospodarstvu, in hoče vodstvo izročiti posebnemu ravnatelju, ki bode za vse odgovoren deželnemu odboru, in ka-teremu bodo podložni vsi drugi uradniki.

Za večino poroča posl. Sprung, a za manj-šino posl. Wöhr, ki odsvetuje prodajo „Slatine“, a priporoča na to, da se odpravijo pomanjkljivosti pri upravi in gospodarstvu in zvišajo prihodki. Sicer je on za to, da se „Sla-tina“ daje na dalje za 15 let v zakup. Ako bi pa ponudba ne bila po godu, naj dežela sama od 1. oktobra po določenih pravih oskrbuje gospodarstvo. Nekerman, prvo-mestnik te komisije, nasvetuje zaupno sejo. —

Debata se vname, ki traja 4½ ure, vde-leže se je skoraj vsi udje posebnega odseka, naposled se sprejme s 27 glasovi zoper 24 nasvet poslanca Wöhra; Slatine tedaj ne bodo prodali, ampak od 1. oktobra jo sami oskrbovali.

Predlog poslanca Syza, naj se Slatina na 6 let dá v najem, je dobil le 6 glasov. Tudi predlog posl. Wurmbanda, naj se prodajo vse deželске kopeli, se je zavrnil z veliko večino.

Vnanje države.

Iz Ruskega se piše, da so posebno aredi junija srečni bili — v žalostenj nihili-stov, 17. p. m. so zasačili vodjo teroristični stranki, Pribilova. Le-ta je pri 30 letih in na čelu bil vsem zarotam v zadnjih letih, zgrabili so tudi njegove tovariše in tako najdlj sled, po kateri pridejo do drugih. Sudjakin, kapitan žandarmeriji, je postal zarad tega lova polkov-nik. Pravijo pa, da bi jih bili še več staknili, ko bi jih bili nekaj časa samo opazovali, kakor so si to naprej vzeli, a grof Ignatiev je ne-nadoma dal zgrabiti jih 17. p. m.

Aleksandrija je v razvalinah, tako se končajo vsa poročila. Še v petek je po mestu gorelo. Žvljenje namestnega kralja je viselo na nitki. Šel je v Ras-el-Tin, kjer so ga prejeli angleški vojaki; pozneje je šel v mesto

nazaj z več ministri in z vojaki, ki so mu zvesti ostali, da napravi red. Arabi paša je baje šel po kanalu Mamudieh, njegovi vojaki so se razkropili. 14. t. m. opoldne so barkam prepovedali vožnjo po kanalu Sueškem. Veliko zavisi od tega, ako ostane kanal, ki se odcepi od Nila v Kairu in dovažva pitno vodo v Suez. Še se nahaja mnogo Evropejcev, ki so se skrili pred morilci v zatišje.

Dne 14. julija zvečer ob 10 se poroča. Pomorski vojaki varujejo mesto na vseh krajih in imajo povelje, razorožiti egiptovske vojake streljati na roparje. Požar se čezdalje bolj razširja.

Asab, italijanska naselbina ob rude-čem morji. Pri egiptovski zmešnjavi se bode treba ozirati na Italijo. Italija ima zaliv Asab ob rudečem morji in je tako sosed Egiptu. L. 1869 je kupil profesor Sapeto za družbo Rubatino od sultanov Ibrahima in Hasuma zaliv Asab za 6000 trdnjakov. Vzroki kupčije so bili: 1.) Kratka daljava do ceste (morske) Bal-el-Mandeb. 2.) Lega nasproti Moki in Hodeidi, poglavitnima trgoviščema v Jemen. 3.) Mogoče, da Asab postane to, kar je bil v starosti, poglavitno skladišče za Habuš. Egiptovska vlada je sicer temu oporekala, in je poslala ladijo, ki je vlomila vrata naselbin Rubatari in sultanoma žugala, ki so se pogo-dili z Italijani. Italija je poudarjala, da je po-sestvo le zarad kupčije in v Carigradu so rekli, da Porta nima pravice do Asaba, a ko-nečnega odgovora niso poslali.

Iz Angleškega. Dne 13. t. m. so v ministerskem svetu v Londonu sklenili, da pošljejo 48.000 mož v Egipt. Vojake bodo vzeli nekaj iz Malte, nekaj iz G. braltarja, Cipra in Indije. Po ladjedelnih delajo na vse kriplje, vse barke, kar jih je dobiti, se pripravljajo na odhod.

V zgornji zbornici v Londonu je rekel Granville, vlada ne misli, da bi bila katera velevlad grajala postopanje Angležev v Alek-sandriji. Porta je bila sicer zoper napad, a rekla je, da iz Aleksandrije ne bodo streljali na barke, a v tem ni bila dobro podučena.

30 postaj) dozidana l. 1864. Pokazal nam je tudi rečico v rimski zgodovini zlo imenitno, Rubikon, ki teče pri mestu Česena, pa se da našoji dan zove Savio. Ta rečica je delila ob času Julija Cezarja (50 pr. Kr.) takrajno al-pinsko Galijo in pravo Italijo. Ako je kateri vojskovodja to rečico z vojno prekoračil, je bil razglašen za sovražnika domovine (rimske). Stopivši na vojsko s svojim tekmečem Pompe-jem v prvi polovico januarja (49 let pr. Kr.) je Cezar zaklical: „Kocka je padla“, (alea jacta est!) Pompej in ves Cezarju nasprotni senat beži iz Rima, ker ni imel nobene armada, kajti Pompej se je zibal v prevzetni misli, da se Cezar ne bo drznil z njim se meriti. Izid vojske je znan. Pompej je bil pozneje pri Far-salu v Tesaliji dne 10. avgusta 48 pr. Kr. v veliki bitvi premagan, in kmali potem so be-žečega na ladiji v Aleksandrijo v Egiptu za-vratno briči egiptovskega ničvrednega kralja Ptolomeja umorili, brž ko je na suho stopil. Pa tudi Cezar, ki je hrepenel po samooblasti, je bil 44 pr. Kr. v starašinstvu pri stebru Pompejevega kipa zavrtao umorjen od M. Bruta in Kasa Longina. Po tej zgodovinski opombi stopimo dalje. (Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Iz Štajarskega, dne 14. julija. („Kmetijski prijatelj.“) Celjski nem-škutarji so sklenili izdajati slovensk listič z imenom „kmetijski prijatelj“, kterega bo vredoval advokat dr. Glantschnigg, tiskal pa znani Rakusch, in kterega že zdaj slaboznana in Slovencem vedno sovražna lista „Tagespost“ in „Cillier-Zeitung“ na vso moč priporočata. Iz teh okoliščin lahko še zdaj sklepamo, preden je listič izišel, da bo ta „kmetijski prijatelj“ samo slovenska izdaja „Celjanke“ namenjena tistim nemškutarjem, kateri nemški ne vejo ter „Tagespošte“ in „Celjanke“ ne razumijo.

Slovencem ta listič gotovo nič ne bo ško-doval, ampak nehoté bo nam na več strani koristil, na kar hočem tukaj kratko opozoriti.

Z izdavanjem slovenskega lista so Celjski nemškutarji na znanje dali, da na spodnjem Štajarskem vendar ni vse nemško, kakor so do zdaj v „Celjanki“ vedno trdili; kajti če bi tu bilo vse nemško, čemu bi jim bil slov. list? Tudi zoper poslovenjenje spodnjega Štajerja ne bode mogli več s toliko drznostjo kakor do zdaj ropotati, kajti zdaj oni sami mislijo za razširjanje omike in napredka (?) v slov. jeziku delati.

Narodnjaki gotovo ne bodo pri njihovem listu sodelovali, zato se bodo morali sami sloven-ščine vaditi, česar do zdaj niso storili; tako pa bodo se ne le v pismu, ampak tudi v govoru slovenščine privadili, in potem bo pri mnogih dozdanje sovraštvo do slovenščine samo od sebe izginilo.

„Kmetijski prijatelj“ bo menda največ na-ročnikov dobil med liberalnimi purgarji po nemških trgih, kar tudi ne bo brez dobrih nasledkov; kajti ti do zdaj še vedeli niso drugo, nego „Tagespošto“ ali „Cillier-Zeitung.“ Če bodo zdaj slovensko tiskanega „kmetiskega prijatelja“ večkrat vsaj pogledali, bodo se nji-hove oči privadile na slovenske časnike ter ne bodo več dobrih slov. listov tako pisano gle-dali, kakor do zdaj.

Roditelji in patroni tega lista pa bodo si brez dvombe prizadevali, da ga tudi med slo-venski kmeti razširijo, zato so mu dali ime: „kmetijski prijatelj“; a upamo, da bo tudi tu več koristil nego škodoval. Večina naših kme-tov je namreč zdrave pameti in tudi v poli-tičnih rečeh tako izobražena, da prijatelja od nasprotnika spozna; ti bodo tim prej spoznali svoje navidezne prijatelje, ker bodo bolj raz-umeli, kar bo jim pravil „kmetijski prijatelj“, kakor kar pravi nemška „Celjanka“; drugim pa bo gotovo skoro v vsaki vasi razširjen „Slov. Gospodar“ povedal, kaj in kako je mi-siti o tem, kar se bo v „kmetiskem prijatelju“ bralo. Naposled bodo narodnjaki po tem listu povsod bolj zanesljivo, kakor do zdaj spoznali svoje nasprotnike ter se vedeli proti njim rav-nati. Celjski „kmetijski prijatelj“ bo zaamenje, na katerem bo se veliko src razodelo, in to nam tudi ne bo na škodo.

Čuden slučaj se nam zdi, da se bo v ne-deljo 16. julija, ko misli prva številka „Kmet-iskega prijatelja“ iziti, na prižicah bral evangelij o lažajivih prerokih. Kedar dobimo 1. štev. v roke, vtegnemo še kaj več povedati o tem novem „kmetiskem prijatelju.“

Iz Celja 15. julija. (Celjska gimna-zija) je štela v začetku šolskega leta 1881/82 274, h koncu pa 261 učencev. Po narodnosti njih je 132 Slovanov, 127 Nemcev pa 2 Laha. Katoličanov ie 257, evangelski 4. — Z odlič-nim vspehom je šolo dovršilo samo 18 dijakov, prvi red je dobilo 169, drugi 29, tretji red

Allighieri pokopan. Njegove pesni so zares lepe, ker so vse z verskim duhom opojene in prešinene. Za mestom Faenza pride kmali mesto Forli (s 40.000 prebivalci), viditi je lepo snazno mesto z zidom obdano, z nad kterega se vzdigujejo lepi zvoniki cerkva. Ima tudi veliko obrtnijo in kupčijo.

Iz tega mesta je znani urednik goriškega laškega časnika „l'eco del litorale“, ki se ima laškemu vplivu v Gorici zahvaliti, da je bil sprejet 1866 v goriško semenišče. Predsednik goriškega katol. društva dr. Dr., je kakor po-sestnik v Št. Andražu pri Gorici napravi, da so ga tam počastili in zvolili si za častnega občinarja, in tako je postal avstrijski državljani. Ker je bil sicer tudi brihtna glavica, se je na-učil kmali slovenščine, tako da je pridgal v slovenščini kakor kaplan v stolni cerkvi. Zda-j pa je profesor moráe v goriškem bogoslovju, kajti znano je, da po smrti ranjcega prošta si laški upliv — zlasti v duhovskih službah, — čedalje bolj tla v Gorici pridobiva. Pa da ne bi komu kaj preveč neprijetnega omenil, poj-dimo rajše dalje h stvari našega potovanja!

Od Forli nadalje se peljaje, nam pripo-veduje naš uljudni laški popotnik v lepi laščini marsikaj zanimivega. Tako n. pr. da je bila železnična proga od Bologne do Jakina (blezo

14, in skušnje zamore ponavljati 29 dijakov. 26 gimnazijalcev je dobilo štipendije v znesku 2792 gold. Gimnazijalno podporno društvo je razdelilo podpore v knjigah, itd. vradno 268 gl. 85 kr. Izmed petero osmošolcev, ki so dovršili zrelostni izpit, so se oglasili trije za pravdoslovje, eden za modroslovje in eden za begoslovje (Fr. Čulk iz Gomilkega).

Iz Smlednika, 13. julija. — V štev. 75 vašega cenjenega lista bil je tiskan „Pozor“, ki naj bi varoval ljudi pred nekim prodajalcem protestantske biblije. Dobro ste ukrenili s tem svarilom, kajti onemu zloglasnemu agentu se je hudo na srce pritislilo. — V dobroznano gostilno g. župana A. Burgerja pride v torek (11. julija) mlad mož s culo pod pazduho in prosi prenočišča. G. župan precej v njem spozna agenta in ker se te baže ljudje navadno štejejo že med omikane, mu ponudi zadnje številke „Slovenca“, češ da se bo mož do večerje s časnikom zabaval. A kaj se zgodi! Naenkrat obledi, plašno se sem ter tje premika, išče popirja in svinčnika, si „Pozor“ popolno prepiše in — proč je bilo z mirom. Županovi so to zapazili, a še le na jutro so spoznali, kedo in kakšen človek je prenočeval pod njihovo gostoljubno streho.

Zjutraj je vstal ob štirih in jo je popihal plašno in tiho. Izvedel sem, da je svojo robo tudi v smleškem gradu ponujal, a je ondi boje tudi slabo naštel. Potuje sedaj po Gorénjskem, od nas se je napotil proti Kranju. Da pa se temu prisiljenemu prodajalcu naši ljudje ne vjamejo v mrežo sladkega govorjenja, naj mi bode dovoljeno ga vam nekoliko popisati. „Ta človek — piše mi g. župan — je srednje rasti, okoli 30 let star, gleda sivo in svetlo, ima rumenkasto brado, se nosi gosposko in govori spodnje štirsko govoricu.“ — To vsem onim, ki bi se z njim utegnili sniti v svarilo.

A. K.
Dostavek vredništva. Vaš dopis pride sicer „post festum“; ker ravno ta dan, ko ste to pisali, jo je nepotrební prerok popihal iz Ljubljane — pravijo proti Trstu. Naj bi se „Nebodigatreba“ nikoli več ne povrnil. Družega ni storil, kakor mnogo nemira povsod, kodar je hodil, sem ter tje tudi kaj pohujšanja.

Vaš dopis je pa vendar o pravem času, da gg. duhovni pastirji pazijo ter si prizadevajo vstaviti in zatreti nasledke obiskovanja krivega preroka. Kaj se mora s tako krivo-versko robo zgoditi, bodisi besedna ali pisana, ne bomo obravnavali, ker gg. duhovniki, pa tudi vsi poučeni katoliki dobro vedo, kaj je storiti. Tedaj le metlo — brezovko v roke in dobro pomesti! G. županu in gostilničarju gre vsa hvala za modro ravnanje. Naj bi župani in saj gostilničarji pri velikih cestah in farnih vaseh „Slovenca“ imeli, bi marsikdaj sami bolj prav ravnali in tudi drugim več koristili.

Iz Višnjegore. Pri nas je bil 17 t. m. zjutraj ob 4. uri in 37 m. potres kakšnih 3 sekund. Ljudje, kateri so bili že pri delu, niso dosti čutili, v sobah so se pa občutljivo oknja in vrata tresle in postelje majale. Nebo je bilo nekoliko oblačno, sapa je močno od juga pihala in barometer je kazal vreme spremenljivo. — Začela se je pšenična žetev in obeta dober pridelek, le po nekaterih njivah jo je bil vihar še v cvetju poderel; od tako poležene bo pač le slama namesto zernja. Krompir kaže posebno lepo, tudi sadja bo nekoliko, le orehe je bil spomladanski mrz osmodil. Sena je pa po vsih travnikih veliko manj od družih let, vendar po košnji večkrat dež primaka in zato se nadjamo lepe otave.

Ravno, ko pišem ob 9. uri dopoldne se je potres ponovil, bil je močnejši in daljši od prvega.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. julija.

(G. deželni predsednik Winkler) se je v soboto zjutraj z Dunaja vrnil v Ljubljano.

(Mil. g. knez in škof) so se v soboto podali na svojo grajščo na Goricih, kjer ostanejo skoz poletenski čas.

(Kanoniku dr. Gogalu) so dijaki za slovo v petek zvečer zapeli pod oknom, ter so s tem pokazali, kako priljubljen je bil kot vere- učitelj pri svojih učencih. V imenu tovarišev profesorjev poslovil se je pri zadnji konferenci g. šolski nadzornik Smolej od njega, in gosp. kanonik je v svojem odgovoru povdarjal, kako težko se mu je ločiti od zavoda, na katerem je deloval skoz 22 let.

(Zrelostno preskušnjo na realki) je delalo 13 učencev; eden jo je doštal z odliko, eden je padel za celo leto, eden za dva meseca, drugih 10 jo je prestalo z dobrim vspehom.

(Letno poročilo gimnazije ljubljanske) ima na čelu spis prof. dr. Nejedlega „zur Theorie der Sinneswahrnehmung“. Učencev je bilo v začetku šol. leta 670 (lani 628), na koncu pa 613 (lani 595). Število učencev bilo je toraj koncem šolskega leta toliko več, od lani, kakor je bilo na realki manjši. Iz Kranjskega jih je bilo 538, iz Cisle 65, iz Transle 8, iz vnanjih dežel 2. Katoličanov bilo je 611, protestant 1, jud 1. Za Nemce jih je bilo vpisanih 146 (lani 132), za Slovence 457 (lani 453). Italijanov je bilo 7, Čehi 3. Z odliko je šolo izdelalo 57 učencev (lani 74), prvi red jih je dobilo 359 (lani 379), dvojko 60 (lani 56), trojko 43 (lani 28), ponovitev izpraševanja iz enega predmeta se je dovolila 84 (lani 52) neizprašanih je ostalo 6 (lani 2). Splošnji napredek je toraj mnogo slabši od lanskega leta. Glede šolnine najdemo isto prikazen kakor na realki, da jo je namreč plačevalo več učencev kakor lani. Vso je plačevalo 375 učencev (lani 303), na pol oproščenih je bilo 24 (lani 26), čisto oproščenih 214 (lani 266). Šolnina je znašala 8376 gl. (lani 7167 gl.) Vstanove je imelo 126 učencev (lani 121) ter so prejeli vsega skupaj 9900 gl. 53 kr. (lani 9569 gl. 61 kr.)

(Letno poročilo realke ljubljanske) ima na čelu spis prof. Profita „Bestimmung der Krümmungslinien einiger Oberflächen“. Učencev je bilo v začetku šolskega leta 219 (lani 237), na koncu pa 203 (lani 221). Število učencev se je toraj v zadnjem šolskem letu zmanjšalo za 18. Iz Kranjskega jih je bilo vseh 129, iz Cisle 56, iz Transle 16, iz Italijanskega 2. Katoličanov bilo je 200, protestanta 2, jud 1. Za Nemce se jih je vpisalo 93, (lani 101), za Slovence 85, (lani 91), Hrvata sta bila 2, Čeh 1, Italijanov 21, Francoz 1. Glede napredka jih je z odliko šolo izdelalo 8 (lani 6) prvi red jih je dobilo 147 (lani 158), dvojko 17 (lani 25), trojko 11 (lani 3), skušnjo jih ima iz enega predmeta ponavljati 20 (lani 28). Čudno prikazen najdemo glede šolnine, ktero je moralo letos plačevati 123 učencev, lani pa samo 85, dasi jih je bilo vseh skupaj več. Vse šolnine oproščenih je bilo letos samo 74 (lani pa 134), polovice oproščenih pa 6 (lani 2). Vstanov jih je vživalo 19 (lani 18), ter so letos vsega skupaj prejeli 1804 gl. 86 kr. lani pa 1973 gl. 4 kr. Z realko sklenjeno obrtniško šolo je obiskovalo 157 učencev.

(Požarna straža ljubljanska) imela je v

nedeljo zjutraj svoje vaje vpriča gosp. župana Grassellija na cesarje Jožefa trgu

(Precej hud potres) je bil včeraj ob 1/45. uri v Ljubljani od juga proti severu. Drugi še huje potres je bil pa ob 3/49. uro, in eni trdijo, da se je tudi ob 1/4 zjutraj zemlja zazibala. V neki hiši pri Križankih se je dimnik tako nagnil, da ga bode treba podreti.

Razne reči.

— Učiteljske službe so razpisane v okraji Logaškem: 1.) Na 4razredni šoli v Starem trgu pri Ložu 3. učiteljska služba 500 gl. in 4. učiteljske služba 400 gold. 2.) Na 3razredni ljud. šoli v Žireh. 3. Učit. služba 400 gl. in stanovanje. 3) na 1razredni ljudski šoli v Rovtah učit. služba 400 gl. in stanovanje — do 12. augusta.

— Zrela mladina. Naj še kdo ugovarja, da sedajšnja mladina ne napreduje! Gotovo je znamenje lepega napredka — v hudobiji, če so pred nekaterimi tedni obsodili pri celjski okrajni sodnji celo tropo fantov v starosti od 10—16 let. Dečki, ki so ravnokar še le ljudsko šolo zapustili ali bi jo deloma še morali obiskovati, so pridno kradli blago v štacuni, črešnje z dreves, pa tudi železnino, denarje itd. Škoda, katero je le en sam deček učinil, se je cenila na 95 gl. Dobili so po 2, 4 in več mesev zapora. — In zdaj naj nam kdo ugovarja, da mladina v sedajšnji šoli ne napreduje! Jelite da je tudi jako pametno, da so se vse telesne kazni v šoli odpravile? To bi bila vendar velika škoda, če bi se po takih kaznih zadrževal naravni razvitok človeškega razuma! Zadnji čas je tudi, da se neumni strah pred Bogom odpravi iz šole; dečki naj se učijo v šoli le državnih postav, da bodo vedli živeti po njih; nij jim zameriti, če do zdaj niso vedli, da država zapira tiste, ki segajo po ljudskem blagu. — Te premembe so gotovo jako važne in pa pogoje, da se edino le v nemškem jeziku mladina uči in izgojuje; pa bo vse dobro. Živjo napredek!

— Pastýř duchovní (II, 9.) v treh zvezkih oddelkih prinaša razum dotičnih nedeljskih in prazniških pridig tudi ogovor do učencev meščanskih šol konec šolskega leta, do romarjev pri prihodu in prihodih, prepodob iz sv. pisma, razklade iz katekizma, zazprave iz pastirstva itd. Naznanja se knjiga laška: La santa Sede e gli Slavi. Discorsi del' Abbate Pietro Pressati. Roma 1881. Pomenljiv je klic katehetov, naj bi katehetje občnih in mestnih šol sklicali o počitnicah shod svojih drugov z dežele, da se posvetujejo o šolskem ravnanji v sedanji važni dobi.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 8 gl. 13 kr.; — reč 6 gl. 18 kr.; — ječmen 4 gl. 84 kr.; — oves 3 gl. 90 kr.; — ajda 6 gl. 84 kr.; — proso 5 gl. 38 kr.; — kornuza 6 gl. 48 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gl. 86 kr.; — fižol hektoliter 10 gl. — kr. — masla kilogram — gl. 90 kr.; — mast 84 kr.; — špeh frišen 74 kr.; špeh prekajen 78 kr.; jajce po 2 kr.; mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjsko meso 64 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gl. 50 kr. — slama 1 gl. 60 kr.

Javne dražbe.

22. julija 1. eks. drž. posestnik Janez Mihalič iz Jerneje vasi 155 gl. Černemelj. 1. eks. drž. Stefan Judnič iz Kota 792 gl. Černemelj. 3. eks. drž. J. Maverčič iz Moverne vasi in Mihael Simončič iz Vinjega vrha 1260 gl. Černemelj. 1. eks. drž. Jože Osredkar iz Smolnika 3045 gl. Vrhnika.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.